

Biblijne podstawy życia konsekrowanego, rad ewangelicznych i konsekracji zakonnej według *Vita consecrata* Jana Pawła II

W artykule zostaną ukazane źródła biblijne, do których odwoływał się papież Jan Paweł II omawiając życie konsekrowane w swojej adhortacji *Vita consecrata*. Dokument ten opiera się na źródłach biblijnych o wiele częściej niż inne pisma papieskie. W adhortacji znajdujemy aż 186 odniesień biblijnych, zaczerpniętych szczególnie z Ewangelii wg św. Mateusza i św. Jana oraz z pierwszego listu św. Pawła Apostoła do Koryntian. Szczególnie godne uwagi są różne obrazy biblijne i „ikony”, które służą do podkreślenia niektórych aspektów życia konsekrowanego. Wśród nich najważniejszą jest ikona Przemienia Pańskiego¹.

W trzech kolejnych paragrafach zostaną omówione te fragmenty Pisma Świętego, których użył papież do biblijnego uzasadnienia życia konsekrowanego. Pierwszy paragraf przedstawia kwestię wybrania uczniów przez Jezusa, w drugim – złożonym z trzech punktów – znajdziemy opis rad ewangelicznych czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, natomiast trzeci paragraf będzie poświęcony biblijnym aspektom konsekracji zakonnej według *Vita consecrata*.

1. Powołanie uczniów

Jan Paweł II powołując się na naukę Soboru Watykańskiego II, że życie konsekrowane „[...] naśladuje wierniej i ustawicznie uprzytamnia

ADAM STANISŁAW SROKA OFM^{Cap} – mgr-lic teologii, doktorant na UPJPII, proboszcz w parafii św. Franciszka z Asyżu w Kielcach i gwardian klasztoru kapucynów.

¹ J.M. MILLER, *Post-synodal apostolic exhortations of John Paul II*, Huntington 1998, 619; P. SANTIAGO SIERRA, *Comentario a la exhortación apostólica postsinodal Vita Consecrata*, Los Negrales, 1997, 4.

w Kościele tę formę życia”, jaką Jezus [...] obrał dla siebie i wskazał uczniom, którzy szli za Nim (por. Mt 4, 18–22; Mk 1, 16–20; Łk 5, 10–11; J 15, 16)”², odsyła nas do fragmentów Pisma Świętego, które mówią o powołaniu Apostołów. Nie znaczy to oczywiście, że Jezus wskazał uczniom życie konsekrowane jako wzór. Twierdzenie takie byłoby odwróceniem porządku logiki. Jezus obrał ten sposób życia w czystości, ubóstwie i posłuszeństwie woli Ojca i taką formę wskazał uczniom. Z kolei tę właśnie formę wierniej naśladowuje życie konsekrowane. Wzór życia Jezusa i jego uczniów dał początek życiu konsekrowanemu³. Z faktu, że Jezus wskazał uczniom styl życia, jaki sam przyjął, nie wynika ustanowienie samej formy życia konsekrowanego, ale stanowi źródło jej późniejszego, różnorodnego rozwoju.

Ewangeliczne teksty, do których odwołuje się papież, są paralelne i opowiadają o powołaniu pierwszych uczniów. U św. Mateusza i św. Marka ukazany jest Jezus, który przechodząc obok Jeziora Galilejskiego powołał jako pierwszych: „Szymona, zwanego Piotrem, i brata jego, Andrzeja” (Mt 4, 18), którzy na wezwanie: „«Pójdźcie za Mną, a uczynię was rybakami ludzi» [...] natychmiast zostawili sieci i poszli za Nim” (Mt 4, 19). Następnie powołał „innych dwóch braci: Jakuba, syna Zebedeusza, i brata jego, Jana. [...] A oni natychmiast zostawili łódź i ojca i poszli za Nim” (Mt 4, 21).

W relacji św. Łukasza powołanie ma nieco inny przebieg, ale to Jezus jest tym, który wybiera. Odpowiedź Szymona oraz braci Jakuba i Jana jest taka sama: „I przyciągnąwszy łodzie do brzegu, zostawili wszystko i poszli za Nim” (Łk 5, 11). Istotą wszystkich tych tekstów jest bezwarunkowe wybranie przez Mistrza i odpowiedź uczniów w postaci pozostawienia wszystkiego i pójścia za Nim. Użyte tutaj słowo ἠκολούθησαν (*indicativus aoristi activi* 3. os. l. mn. od ἀκολουθέω)

² IOANNES PAULUS II, *Adhortatio apostolica post-synodalis „Vita Consecrata” de vita consecrata eiusque missione in Ecclesia ac Mundo* (VC) 22, AAS 88 (1996), 375: „pressius imitatur atque in Ecclesia perpetuo repraesentat speciem vitae quam Iesus, [...] amplexatus est discipulisque sese sequentibus proposuit (cfr Mt 4,18–22; Me 1,16–20; Lc 5,10–11; Io 15,16)”, JAN PAWEŁ II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Vita consecrata” o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie*, w: JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II. *Adhortacje*, Kraków 2006, 511. Istnieje także uaktualnione wydanie internetowe adhortacji na internetowej stronie Watykanu: http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh25031996_vita-consecrata_pl.html, [27. 05. 2015].

³ VC 29, AAS 88 (1996), 402, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 516.

można przetłumaczyć jako: „iść za kimś, towarzyszyć komuś”⁴. Być uczniem to iść za Jezusem i dzielić z Nim życie.

Podobne wezwanie do pójścia za Panem otrzymał Lewi: „A przechodząc, ujrzał Lewiego, syna Alfeusza, siedzącego w komorze celnej, i rzekł do niego: «Pójdź za Mną!». On wstał i poszedł za Nim” (Mk 2, 14). A także bogaty młodzieniec, który jednak nie skorzystał z zaproszenia (Mk 10, 21; Mt 19, 21)⁵: „Wtedy Jezus spojrział z miłością na niego i rzekł mu: «Jednego ci brakuje. Idź, sprzedaj wszystko, co masz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!»” (Mk 10, 21); „Jezus mu odpowiedział: «Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj, co posiadasz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!»” (Mt 19, 21).

To porzucenie wszystkiego i pójście za Jezusem stanowi właściwy program dla wszystkich ludzi powołanych i jest aktualny na wszystkie czasy⁶. Właśnie od osób konsekrowanych Jezus oczekuje, by poświęciły Mu się całkowicie, to znaczy wyrzekły się wszystkiego⁷. Tak właśnie uczynili uczniowie (Mt 19, 27; Łk 18, 28; Mk 10, 28): „Wtedy Piotr rzekł do Niego: «Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy za Tobą, cóż więc otrzymamy?»” (Mt 19, 27).

2. Rady ewangeliczne

Zadaniem drugiego paragrafu jest wskazanie biblijnych podstaw dla rad ewangelicznych w nauczaniu Jana Pawła II w *Vita consecrata*. Cytaty, do których odnosi się papież zostały poddane omówieniu egze-

⁴ R. POPOWSKI, *Wielki Słownik Grecko – Polski Nowego Testamentu. Wydanie z pełną lokalizacją greckich haseł, kluczem polsko – greckim oraz indeksem form czasownikowych*, Warszawa 1995, 18.

⁵ VC 18, AAS 88 (1996), 391, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 508.

⁶ R.L.Q. GIMÉNEZ, *Vida consagrada en la comunión ecclesial*, Sevilla 2013, 54: „Es el mismo Cristo y sus apóstoles, en el origen de la Iglesia, cuna de la cristianidad, quienes han animado a la perfección a los discípulos que les acompañaban. El Señor predicó la llegada del Reino con parábolas, enseñanzas y signos (curaciones, milagros), pero a aquellos que movidos por el Espíritu le preguntaban qué debían hacer para heredar la vida eterna (cf. Lc 18, 18), si en su corazón anidaba no solo el deseo del cumplimiento de los mandamientos (cf. Lc 18, 20–21) sino una llamada especial a la perfección, como diría el Sumo Pontífice, los invitaba a un seguimiento especial, a abrazar los consejos evangélicos vendiendo cuanto tuviesen, repartiéndolo a los pobres y siguiéndole (cf. Lc 18, 22)”.

⁷ VC 18, AAS 88 (1996), 391, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 508.

getycznym i teologicznemu. Ilustruje to w pewien sposób inspiracje biblijne samego autora analizowanej adhortacji.

2.1. Czystość

Jan Paweł II powołując się na tekst w Ewangelii św. Mateusza mówiący o dobrowolnym bezżeństwie (Mt 19, 10–12) podkreśla, że profesja osób konsekrowanych zakłada istnienie swoistego daru Bożego⁸. „Rzekli Mu uczniowie: «Jeśli tak ma się sprawa człowieka z żoną, to nie warto się żenić». Lecz On im odpowiedział: «Nie wszyscy to pojmują, lecz tylko ci, którym to jest dane. Bo są niezdatni do małżeństwa, którzy z łona matki takimi się urodzili; i są niezdatni do małżeństwa, których ludzie takimi uczynili; a są i tacy bezżenni, którzy dla królestwa niebieskiego sami zostali bezżenni. Kto może pojąć, niech pojmuje!»” (Mt 19, 10–12).

Fragment o bezżenności znajduje się bezpośrednio po nauce Jezusa o nierozzerwalności małżeństwa (19, 3–9). Według P. Bonnarda nie należy tych zagadnień ze sobą łączyć, gdyż są od siebie różne. Łączenie mogłoby sugerować, że Jezus uważał stan bezżenny za doskonalszy od małżeńskiego, a tego w tekście nie ma⁹. Kolejność rozpatrywanych problemów podaną przez Ewangelistę można odczytać jako zwrócenie uwagi na różne formy życia w społeczności ludzkiej, bez przeceniania wartości jednych lub drugich¹⁰. Natomiast według J. Homerskiego zestawienie to może być celowe, by zwrócić uwagę, że „bezżeństwo [...] sięga samych początków nowej, Chrystusowej rzeczywistości nadprzyrodzonej, podobnie jak nierozzerwalność małżeństwa stoi u początków rzeczywistości ludzkiej przyrodzonej”¹¹.

Uczniowie usłyszawszy naukę o nierozzerwalności małżeństwa, iż nie wolno porzucić żadnej żony, nawet i tej wiarołomnej (interpretacja katolicka), stwierdzają: „Jeśli tak ma się sprawa człowieka z żoną, to nie

⁸ Tamże 30, AAS 88 (1996), 403; JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. II, 516–517.

⁹ J.J. ECHEBERRIA, *Asunción de los consejos evangélicos en las asociaciones de fieles y movimientos eclesiales*, Roma 1998, 226–227: „La doctrina conciliar nos lleva a afirmar que no solo los consagrados viven los valores de los consejos evangélicos sino que también los pueden vivir los demás cristianos según las diversas modalidades de vida.[...] Por tanto, no todos son llamados a vivir los valores de los consejos evangélicos con la misma intensidad y radicalidad de un modo estable a través de la practica efectiva de los consejos evangélicos.”

¹⁰ J. HOMERSKI, *Ewangelia według św. Mateusza. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT III/3), Poznań – Warszawa 1979, 270.

¹¹ Tamże, 273.

warto się żenić”. Motywem więc trwania w bezżeństwie byłby lęk przed podjęciem trudów wynikających ze związku małżeńskiego. Jezus jednak wskazuje uczniom inny motyw: „dla królestwa niebieskiego”, choć zaznacza, że „nie wszyscy to pojmują, lecz tylko ci, którym to jest dane”.

Słowo „pojmować” ($\chi\omega\rho\epsilon\acute{\iota}\nu$ – *infinitivus praesens activum* od $\chi\omega\rho\epsilon\acute{\omega}$ – „iść, zrobić miejsce; obejmować coś w sensie pojmować, rozumieć coś”)¹² zwraca uwagę na to, że różnica płci, małżeństwo, bezżenność, to są tajemnice, które „nie wszyscy rozumieją”¹³. Jankowski sugeruje, że chodzi tu nie tyle o zdolność rozumowania, ile o wielkość duszy, która jest zdolna do „objęcia” wartości, jaką jest dobrowolny celibat. Zdolność ta jest „dana” ($\delta\acute{\epsilon}\delta\omicron\tau\alpha\iota$ – „jest dane” 3 osoba l. pojedynczej od $\delta\acute{\iota}\delta\omega\mu\iota$ *ind. perfectum pass.* ¹⁴; strona bierna suponuje działanie Boże), to znaczy pochodzi z daru Bożego, z łaski¹⁵. Inaczej mówiąc życie bezżenne wymaga specjalnego powołania, charyzmatu.

Jezus podaje trzy przyczyny, które mogą leżeć u podstaw takiej formy życia. Dwie pierwsze są niezależne od człowieka (defekt naturalny lub zewnętrzna ingerencja), trzecia jest dobrowolna i ma za cel królestwo niebieskie. Wolno zatem zrezygnować z małżeństwa, ale tylko wtedy, gdy wynika to z owych wyższych pobudek, nie zaś z chęci uniknięcia trudności życiowych, czyli zwykłego wygodnictwa¹⁶. Cel „dla królestwa niebieskiego” trzeba szeroko rozumieć dla wspólnoty Kościoła, który nas prowadzi do królestwa niebios. W powyższym fragmencie mowa jest tylko o mężczyznach ze względu na sytuację, w jakiej padły te słowa Zbawiciela. Jasną jest jednak rzeczą, że tak samo odnoszą się do kobiet, co uwydatnia w swoim pierwszym liście do Koryntian święty Paweł¹⁷.

Jan Paweł II powołuje się na ten list św. Pawła mówiąc o czystości celibatariuszy i dziewic, która jest wyrazem oddania się Bogu „niepodzielnym sercem” (*indiviso corde*)¹⁸. Przeprowadzimy teraz egzegezę tego tekstu: „Chciałbym, żebyście byli wolni od utrapień. Człowiek bezżenny troszczy się o sprawy Pana, o to, jak by się przypodobać Panu. Ten zaś, kto wstąpił w związek małżeński, zabiega o sprawy świata,

¹² R. POPOWSKI, *Słownik*, 662.

¹³ J. HOMERSKI, *Ewangelia według św. Mateusza*, 272.

¹⁴ R. POPOWSKI, *Słownik*, 135.

¹⁵ A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, Poznań – Warszawa 1984, 49.

¹⁶ K. ROMANIUK – A. JANKOWSKI – L. STACHOWIAK, *Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu*, t.1, Tyniec – Poznań – Kraków 1999, 113.

¹⁷ A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, 49.

¹⁸ VC 21, AAS 88 (1996), 394, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 510.

o to, jak by się przypodobać żonie. I doznaje rozterki. Podobnie i kobieta: niezamężna i dziewica troszczy się o sprawy Pana, o to, by była święta i ciałem, i duchem. Ta zaś, która wyszła za mąż, zabiega o sprawy świata, o to, jak by się przypodobać mężowi” (1 Kor 7, 32–34).

Święty Paweł pisze list do Koryntian, który jest odpowiedzią na sprawy nurtujące tamtejszy Kościół. W 1 Kor 7 Apostoł odpowiada na zapytania dotyczące małżeństwa i dziewictwa podkreślając ich wartość. Koryntianie bowiem żyli w wielkim napięciu eschatologicznym, które wzbudziło skrajne tendencje ascetyczne prowadzące do podważania wartości małżeństwa¹⁹.

W omawianym fragmencie Apostoł narodów podaje psychologiczne, osobowościowe argumenty dotyczące dziewictwa. Celibat powoduje większą dyspozycyjność w sprawach Pana. Jest bardziej funkcjonalny. Dzięki niepodzielnemu sercu bezżenny mężczyzna może zwrócić większą uwagę na „przypodobanie się Panu” – intencję w pracy apostołskiej. Łatwiej jest mu zabiegać o „sprawy Pana”, czyli Kościoła²⁰. „Małżeństwo sprawia, że człowiek „jest w rozterce” (μεμείρισται, w. 34) w wyborze tego, co ludzkie i tego, co Boskie. Dziewictwo pozwala mu tej rozterki uniknąć”²¹.

Co do dziewic Apostoł używa trzech ważnych słów. Mają być „święte”, w sensie biblijnym święte, czyli odłączone od świata, a konsekrowane Panu. Zarówno „ciałem”, to znaczy pod względem wszystkich przejawów życia popędowego ciała (myśli, wyobraźnia, uczucie, mowa, wszelkie przeżycia z dziedziny płci), jak „i duchem” (nie zaś: duszą, bo św. Paweł rozróżnia pomiędzy nimi, jak widać z 1 Tes 5, 23) – to jest na zasadzie łaski, tego właśnie charyzmatu pochodzącego od Ducha Świętego”²².

Jan Paweł II podkreśla eschatologiczny wymiar życia konsekrowanego, które zapowiada i uprzedza nadejście pełni Królestwa niebieskiego. Odwołuje się tutaj do słów Jezusa zawartych w rozmowie z Saduceuszami na temat zmartwychwstania umarłych. „Przy zmartwychwstaniu bowiem nie będą się ani żenić, ani za mąż wychodzić, lecz będą jak aniołowie Boży w niebie” (Mt 22, 30).

Saduceusze odrzucali ideę zmartwychwstania ciała, ponieważ nie

¹⁹ G. RAFIŃSKI, *Drogi i bezdroża chrześcijańskiej gnozy (Pierwszy List św. Pawła do Koryntian)*, w: *Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych. Dzieje Apostolskie. Listy św. Pawła*, red. J. Frankowski, Warszawa 1997, t. 9, 186.

²⁰ A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, 50.

²¹ E. DĄBROWSKI, *Listy do Koryntian. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT VII), Poznań 1965, 202.

²² A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, 50.

ma jej w Pięcioksięgu, który jedynie przyjmowali. Tocząc z Jezusem dyskusje na temat prawa lewiratu (por. Pwt 25, 5–10) podają *cazus* żony, która z powodu śmierci małżonka poślubia kolejno jego sześciu braci. Jeśli jest zmartwychwstanie po śmierci, którego z nich będzie żoną? Jezus zarzuca Saduceuszom błąd, ponieważ myśląc kategoriami ludzkimi nie doceniają mocy Boga. Bóg bowiem nie tylko powoła człowieka z powrotem do życia, ale również obdarzy go nową formą życia. Jego bytowanie będzie podobne do egzystencji aniołów i wolne od potrzeb związanych z doczesnością, do jakich należy popęd seksualny²³. Właśnie ten stan w jakimś stopniu uprzędza ślubowana czystość dla Królestwa niebieskiego.

2.2. Ubóstwo

Wzorem przeżywania ubóstwa dla osób konsekrowanych jest osoba Jezusa, który: „będąc bogaty [...] stał się ubogim” (2 Kor 8, 9). Omawiając ewangeliczną radę ubóstwa Jan Paweł II odsyła nas dwukrotnie do tego fragmentu. Jeden raz cytuje go wprost²⁴, innym razem zaś odwołuje się do niego pośrednio²⁵. U św. Pawła słowa te padają w konkretnym kontekście wezwania, jakie Apostoł kieruje do Kościoła w Koryncie, by pospieszył z pomocą biednym w Jerozolimie. Zachęcając do kolekty na rzecz wspólnoty jerozolimskiej, jako jeden z motywów podaje przykład Chrystusa, który zrezygnował ze swego „bogactwa”, na naszą korzyść. Dlatego dostatek jednych powinien przyjść z pomocą potrzebom innych²⁶.

„Będąc bogaty” – słowo *πλούσιος* („bogaty, zamożny”)²⁷ odnosi się do Chrystusa jako Stwórcy wszystkiego. Jest obrazem Bóstwa Chrystusa, które w Jego ziemskim życiu było ukryte i pozbawione blasku²⁸. Jest Panem królestwa, uczestniczy w chwale Ojca. To „bogactwo” przeżywa jednak w maksymalnym ubóstwie, jako że wszystko, co posiada, ofiaruje innym²⁹.

²³ *Biblia Poznańska*, Poznań 1998, 125.

²⁴ VC 21, AAS 88 (1996), 394, JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. II, 510.

²⁵ Tamże 19, AAS 88 (1996), 392, JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. II, 509.

²⁶ T. JELONEK, *Wprowadzenie do Listów św. Pawła*, w: *Myśl teologiczna*, Kraków 1998, t. 22, 48.

²⁷ R. POPOWSKI, *Słownik*, 501.

²⁸ *Biblia Poznańska*, Poznań 1998, 432.

²⁹ J.W. GOGOLA, *Rady ewangeliczne*, Kraków 199, 161.

„Stał się ubogim”: Jezus stał się ἐπτώχευσεν (*indicativus aoristum activum*, 3 osoba l. pojedynczej od πτωχέω, użyte tylko jeden raz w Nowym Testamencie) – „ubogim”, „żebrakiem”³⁰ przez Wcielenie i „postać Sługi”; przez przyjęcie cierpienia, męki i śmierci³¹. Przez swoje „ubóstwo” Jezus wydał dla drugich wszystko, całą swoją osobę. Św. Hilary z Poitiers tak komentuje ten fragment: „Pan jest ubogi jako człowiek. Według apostoła uczynił się. On człowiekiem, aby nas ubogacić, Ten, który ze wszystkich rzeczy całego świata nie miał nic za wyjątkiem swego ciała. I dla naszego zbawienia chciał się urodzić ubogim z Dziewicy, Pan niebios nie posiadał ani srebra, ani pól, ani stad”³².

Jan Paweł II w adhortacji *Redemptionis Donum*, do której również odsyła nas przy okazji cytowania omawianego fragmentu, w następujący sposób komentuje fakt ubóstwa Jezusa: „Wedle tych słów ubóstwo wchodzi w wewnętrzną strukturę samej odkupieńczej łaski Jezusa Chrystusa. [...] «Ubóstwo» Chrystusa kryje w sobie to «nieskończone bogactwo Boga» – jest właśnie tego bogactwa nieomylnym wyrazem. To bogactwo bowiem, jakim jest Bóstwo samo, nie mogłoby się właściwie wyrazić w żadnym z dóbr stworzonych, w żadnym z dóbr tego świata. Może się tylko wyrazić w ubóstwie”³³.

Aby Bóstwo Jezusa mogło się w pełni objawić potrzebne było odebranie od dóbr ziemskich. „«Głębia Jego ubóstwa» objawia się przez doskonale ofiarowanie Ojcu tego wszystkiego, co posiada”³⁴. Ta myśl

³⁰ R. POPOWSKI, *Słownik*, 539.

³¹ A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, 53.

³² HILARIUS PICTAVIENSIS, *Tractatus in Psalmum* 139, 16, w: HILARIUS PICTAVIENSIS, *Tractatus super psalmos*, CSEL 22, ed. A. Zingerle, Vindobonae 1891, 788: „[...] pauper dominus secundum hominem est. paupertavit enim se secundum apostolum, ut nos locupletaremur, cui in saeculi rebus nihil nisi corpus fuit. Huius enim salutis causa nasci inops uoluit ex uirgine: non pecuniam, non agrum, non pecus caelorum dominus elegit”, tłum. za D. KASPRZAK, *Idea ubóstwa w kościele pierwszych trzech wieków*, „Analecta Cracoviensia” 42 (2010), 266.

³³ IOANNES PAULUS II, *Adhortatio apostolica de Consecratione Mysteriorum Redemptionis illustrate „Redemptionis donum”* 12, AAS 76 (1984), 533–534: „Secundum hasce voces paupertas interiorem ingreditur quasi structuram ipsius gratiae redemptricis Iesu Christi. [...] «Inopia» Christi in se abditas continet «infinitas hasce Dei divitias»; quin etiam earum est falli nescia testificatio. Divitiae enim, ipsa videlicet divinitas, in nullo bono creato aeque congruenterque declarari potuerunt. Una in paupertate divitiae illae exprimi possunt”, JAN PAWEŁ II, *Adhortacja apostolska o konsekracji zakonnej w świetle tajemnicy Odkupienia*, w: JAN PAWEŁ II, *Adhortacje Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, Kraków 1996, 179–180.

³⁴ VC 22, AAS 88 (1996), 396: „Paupertatis eius magnitudo perfecta ostenditur in omni-

głębiej została wyrażona w siedemnastym rozdziale Ewangelii św. Jana, do którego Biskup Rzymu się odwołuje mówiąc o życiu konsekrowanym, które naśladuje «ubóstwo» Jezusa i wyznaje Go jako tego, który wszystko otrzymuje od Ojca i z miłością wszystko Mu oddaje³⁵.

„Teraz poznali, że wszystko, cokolwiek Mi dałeś, pochodzi od Ciebie. Wszystko bowiem moje jest Twoje, a Twoje jest moje, i w nich zostałem otoczony chwałą” (J 17, 7.10). Fragment ten pochodzi z tzw. Modlitwy Arcykapłańskiej. Jezus potwierdza swoją zależność od Ojca, od którego wszystko otrzymał. Jednocześnie wszystko, co należy do Ojca jest Syna i odwrotnie. Tymi, którzy to poznali są uczniowie. „Wszystko bowiem moje jest Twoje, a Twoje jest moje” (J 17, 10).

Według św. Augustyna ze słów tych „[...] jasno widać, w jaki sposób wszystko jest jednorodzonego Syna, co ma Ojciec; przez to oczywiście, iż sam też jest Bogiem i urodzony z Ojca jest równy Ojcu”³⁶. Jednak w bliższym kontekście słowa te odnoszą się do Apostołów, których Ojciec dał Synowi (w. 6. 9). A ponieważ wszystko jest ich wspólne, także uczniowie są niepodzielną własnością Obu. Będą oni szerzyć i obwieszczać chwałę Ojca, podobnie jak uczynił to Jezus, i w ten sposób dzieło Jezusa będzie kontynuowane, gdy On odejdzie z tego świata³⁷.

„[...] i w nich zostałem otoczony chwałą” (J 17, 10): Jezus jest uwielbiony przez wiarę i miłość apostołów. „[...] Pan powiedział o Apostołach, iż jest w nich wsławiony, a mówiąc, iż to się już stało wykazał, że jest to przeznaczone, i chciał uważać za niezawodne to, co w przyszłości stać się miało”³⁸. Jan Paweł II zauważa także, że: „Na początku swej posługi Jezus oświadcza w synagodze w Nazarecie, że Duch Święty konsekrował Go, aby ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, przywracał wzrok niewidomym, wyzwalał uciśnionych i obwoływał rok łaski od Pana (por. Łk 4, 16–19)”³⁹.

um quae eius sunt rerum donatione Patri facta”, JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. II, 511.

³⁵ Tamże 16, AAS 88 (1996), 390, JAN PAWEŁ II, *Dzieła zebrane*, t. II, 507.

³⁶ AUGUSTINUS, *In Iohannis evangelium tractatus CXXIV* 107, 2, CCL 36, ed. D.R. Willems, Turnholti 1954, 613: „Ubi satis apparet quomodo unigeniti Filii sint omnia quae sunt Patris; per hoc utique quod etiam ipse Deus est, et de Patre Patri est natus aequalis”, ŚW. AUGUSTYN, *Homilie na Ewangelię św. Jana*, w: ŚW. AUGUSTYN, *Homilie na Ewangelię i Pierwszy List św. Jana*, PSP 15/2, tłum. W. Szolński – W. Kania, Warszawa 1977, 284.

³⁷ L. STACHOWIAK, *Ewangelia według św. Jana. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT IV), Poznań – Warszawa 1975, 344.

³⁸ AUGUSTINUS, *In Iohannis evangelium tractatus* 107, 3, CCL 36, 614: „[...] disse Dominum de apostolis, quod clarificatus sit in eis; dicendo enim esse iam factum, ostendit iam fuisse praedestinatum, et certum haberi voluit quod esset futurum”, PSP 15/2, 285.

³⁹ VC 82, AAS 88 (1996), 458: „Sui ministerii principio, Nazarethana in synagoga,

Jest to pierwsze wystąpienie Jezusa, w którym przedstawia publicznie swój program życiowy oraz interpretuje prorocstwo Izajasza w odniesieniu do swojej osoby (por. Iz 61, 1n). Zbawienie, które głosi Jezus jest adresowane przede wszystkim do ubogich, uciśnionych, chorych. Jezus zapowiada „opcję na rzecz ubogich”⁴⁰. Opcja ta realizowana jest także przez Kościół, a szczególnie przez osoby konsekrowane, które – jak stwierdza Jan Paweł II – można uznać za żywą egzegezę słów Jezusa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 40)⁴¹.

2.3. Posłuszeństwo

Mówiąc o posłuszeństwie osób konsekrowanych papież powołuje się na posłuszeństwo Jezusa, które w Jego działalności jako Zbawiciela świata jest wartością podstawową. Ta egzystencjalna wartość jest ukazana jako realizacja wartości uniwersalnych i ludzkiej solidarności⁴².

Omawiając to zagadnienie Jan Paweł II odsyła nas do czterech fragmentów Pisma Świętego (J 4, 34; 6, 38; Flp 2, 7–8; Hbr 10, 5. 7). Szczególnym tekstem, który został podkreślony jest trzykrotnie użyty fragment z czwartego rozdziału Ewangelii św. Jana⁴³: „Powiedział im Jezus: «Moim pokarmem jest wypełnić wolę Tego, który Mnie posłał, i wykonać Jego dzieło» (J 4, 34).

Gdy Jezus rozmawiał z Samarytanką przy studni Jakuba nadeszli uczniowie, którzy zakupili żywności w pobliskim miasteczku i zachęcali Jezusa do jedzenia. Jezus wyjawia im prawdziwą naturę pokarmu (βρῶμα – „żywność, pokarm, jedzenie”)⁴⁴, którym jest pełnienie woli

proclamat Iesusse a Spiritu esse consecratum ut pauperibus evangelizet, captivis remissionem praedicet, caecis visum restituat, contractos in remissione dimittat, annum Domini acceptum praedicet (cfr Lc 4, 16–19), JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 556.

⁴⁰ P.R. GRZYBIEC, *Według świętego Łukasza. Aby się przekonać o całkowitej pewności nauk*, Kraków 1999, 66–68.

⁴¹ VC 82, AAS 88 (1996), 459, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 557.

⁴² S. MĘDALA, *Chrystologia Ewangelii św. Jana*, Kraków 1993, 305.

⁴³ VC 16, AAS 88 (1996), 390: „[...] qui sola Patris voluntate gaudet (cfr Io 4,34)”, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 507; tamże 21, AAS 88 (1996), 394: „Secundum Christi imitationem observata «oboedientia», cuius erat cibus. Patris voluntatis procuratio (cfr Io 4, 34), JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 510; tamże 91, AAS 88 (1996), 467: „[...] ex qua Patris voluntatem amplectitur velut cibum cotidianum (cfr Io 4, 34)”, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 563.

⁴⁴ R. POPOWSKI, *Słownik*, 101.

Ojca i wykonanie Jego dzieła. Wyraz „pełnić, czynić” w większości rękopisów jest podany w trybie przypuszczającym czasu przeszłego dokonanego (ποιήσω – *subiunctivus aoristum activum* od ποιέω)⁴⁵. Tak więc powinien zostać przetłumaczony: „uczyniłem, wypełniłem”⁴⁶. Jednak kodeks S i tradycja antiocheńska mają ποιῶ – czas teraźniejszy: „czynić, pełnić, wypełnić”. Tak też przetłumaczył ks. Jan Drozd w Biblii Tysiąclecia. Za takim ujęciem opowiada się również ks. Lech Stachowiak⁴⁷.

Jezus żyjąc w doskonałym zjednoczeniu z Ojcem, dąży – kierowany nieskończoną miłością – do zespolenia wszystkich poczyniń z Jego zbawczymi planami⁴⁸. Jest posłany przez Ojca, przychodzi od Ojca i pochodzi od Ojca. Mówi słowa Ojca i czyni Jego wolę tzn. Jego dzieła⁴⁹.

O pełnieniu woli Ojca mówią również J 6, 38 i Hbr 10, 5. 7, do których Autor adhortacji odsyła nas w 22 numerze: „[...] ponieważ z nieba zstąpiłem nie po to, aby pełnić swoją wolę, ale wolę Tego, który Mnie posłał” (J 6, 38); „Przeto przychodząc na świat, mówi: Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył ciało. Wtedy rzekłem: Oto idę – w zwoju księgi napisano o Mnie – abym spełniał wolę Twoją, Boże” (Hbr 10, 5.7).

Autor listu do Hebrajczyków⁵⁰ wkłada w usta Jezusa przychodzącego na świat, tj. w momencie Wcielenia, słowa Ps 39 [40], 7–9, cytując je jak zwykle według LXX. Większość egzegetów autorstwo tego psalmu przypisuje Dawidowi i uważa, że przynajmniej w cytowanej strofie jest on mesjański. Spór dotyczy jedynie, czy psalm jest mesjański literalnie, tj. przez słowa psalmu, czy też figuralnie, tj. przez osobę Dawida, który przez swoje posłuszeństwo Bogu był zamierzonym przez Boga typem sługi Jahwe, który najdoskonalej z ludzi okazał posłuszeństwo dla Jahwe⁵¹.

Wkładając te słowa Psalmu w usta Jezusa autor stwierdza, że Bóg usuwa jedną ofiarę, aby ustanowić inną. Jaką? Z zestawienia: ofiara – ciało wyprowadza wniosek w wierszu 10, że chodzi o „ofiara ciała Je-

⁴⁵ *Novum Testamentum Graece et Latine*, ed. E. Nestle – K. Aland, Stuttgart 1979²⁶, 257.

⁴⁶ Tak przetłumaczył R. POPOWSKI, w: *Grecko – Polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi*, red. M. WOJCIECHOWSKI, Warszawa 1993, 409.

⁴⁷ L. STACHOWIAK, *Ewangelia według św. Jana*, 183.

⁴⁸ K. ROMANIUK – A. JANKOWSKI – L. STACHOWIAK, *Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu*, 446.

⁴⁹ *Komentarze i marginalia Biblii Jerozolimskiej do Ewangelii*, Gniezno 1992, 321.

⁵⁰ Na temat autorstwa listu do Hebrajczyków zob. T. JELONEK, *Problem autorstwa listu do Hebrajczyków*, „*Analecta Cracoviensia*” 25 (1993), 205–243.

⁵¹ S. ŁACH, *List do Hebrajczyków. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT X), Poznań 1959, 233.

zusa Chrystusa raz na zawsze”⁵². Przez ofiarę swojego ciała Chrystus zastępuje zewnętrzne, stare ofiary (krew kozłów i cielców), które nie usuwają grzechów.

Pewną trudność sprawiają słowa psalmu „ciało (σῶμα) utworzyłeś mi”, które w TM, w żydowskich przekładach greckich Akwili, Symmacha, Teodocjona i w wydanej przez A. Rahlfsa LXX brzmią: „uszy otworzyłeś mi” (ὠτία)⁵³. Jednak kodeksy: synaicki (S), watykański (W) i aleksandryjski (A) mają σῶμα. Mimo tych różnic sens wyrażenia jest podobny. Według ks. Łacha „przygotować uszy” przywodzi na myśl starohebrajski zwyczaj przebijania uszu hebrajskim niewolnikom (Wj 21, 6; Pwt 15, 17), którzy nie chcieli skorzystać z możliwości uwolnienia z niewoli w roku szabatowym, ale oddawali się na wieczną służbę swemu panu. Bardziej prawdopodobne jest, że ta metafora stanowi aluzję do służgi Jahwe z Iz 50,4 i wyraża otwartość ucha na słuchanie woli Bożej. Wyrażenie „utworzyłeś ciało” wyraża posłuszeństwo Jezusa wobec woli Ojca w przyjęciu natury ludzkiej tzn. ciała, które zostanie złożone w ofierze⁵⁴.

Jezus będąc całkowicie zależnym od Ojca składa cały swój sposób bycia i działania w ręce Ojca: „Lecz On im odpowiedział: «Czemuście Mnie szukali? Czy nie wiedzieliście, że powinienem być w tym, co należy do mego Ojca?»” (Łk 2, 49). Słowa te Jezus skierował do swoich rodziców, kiedy po trzech dniach poszukiwań odnaleźli Go w świątyni. Wobec Józefa i Maryi wyraża prawdę, że ma Boga za Ojca⁵⁵. Jest to pierwsze objawienie świadomości bycia „Synem Bożym”⁵⁶. Jezus zatem powinien być w świątyni i dbać o Jego sprawę. Jest świadomy, że całe Jego życie jest podporządkowane woli Ojca, i że tu, na ziemi, musi wypełnić wszystko, co Mu polecił.

Z synowskim posłuszeństwem przyjmuje postać służgi: „ogłosił samego siebie, przyjąwszy postać służgi, [...] stawszy się posłusznym aż do śmierci – i to śmierci krzyżowej” (Flp 2, 7–8). Słowa te pochodzą ze starochrześcijańskiego hymnu o Chrystusie, który mówi o ogołoce-

⁵² G. RAFIŃSKI, *Nowy Kapłan i nowe Przymierze (List do Hebrajczyków)*, w: *Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych*, 559–560.

⁵³ A. RAHLFS, *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece*, Stuttgart 1965⁸, vol. II, 41; BIBLIA JERUZOLIMSKA, POZNAŃ 2006, 741

⁵⁴ S. ŁACH, *List do Hebrajczyków*, t. 10, 234.

⁵⁵ F. GRYGLEWICZ, *Ewangelia według św. Łukasza. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT III/3), Poznań – Warszawa 1974, 114.

⁵⁶ *Komentarze i marginalia Biblii Jerozolimskiej*, 213.

niu Chrystusa i jest uzasadnieniem apostołskiej zachęty do pokory⁵⁷. Na ogół przypuszcza się, że powstał on we wczesnym okresie chrześcijaństwa w języku aramejskim i później został przetłumaczony na język grecki⁵⁸. Podstawową ideą uwydatnioną przez Pawła w hymnie jest posłuszeństwo Chrystusa aż do śmierci krzyżowej. „Uderzające jest, że autor hymnu nie wspomina o tym, komu Chrystus stał się posłusznym, tylko podkreśla fakt posłuszeństwa”⁵⁹. Nie ma jednak wątpliwości, że chodzi o posłuszeństwo Bogu, o którym niejednokrotnie wspomina Nowy Testament.

Termin „ogłosił” (ἐκένωσεν – *indicativus aoristum activum* od κενόω – „uczynił pustym”). Jednak – jak zauważa A. Jankowski – nie zachodzi tu „wyniszczenie” własnej istoty, lecz „ogłoszenie” z blasku zewnętrznego – „postaci Bożej”⁶⁰. Na pewno chodzi tu o własną i wolną decyzję Chrystusa, gdy przyjmuje On równocześnie postać niewolnika, a to mógł uczynić jako wolny i nieskrępowany⁶¹.

Tylko w tym miejscu u św. Pawła, Chrystus jest nazwany δοῦλος („niewolnik, sługa, poddany”)⁶², choć idea uległości jest spotykana dość często, zwłaszcza w liście do Rzymian⁶³. Wyrażenie „postać sługi” (μορφήν δούλου) według Jankowskiego należy tłumaczyć jako synonim natury ludzkiej. Człowiek jako stworzenie w zestawieniu z Bogiem jest oczywiście tylko sługą. Wysuwanie jednak wniosku, że Jezus ziemski był dosłownie niewolnikiem jest historycznie błędne⁶⁴.

3. Konsekracja

Mówiąc o konsekracji papież przywołuje fragmenty o posłaniu Jezusa przez Ojca (Dz 10, 38; J 10, 36), który namaszczony Duchem

⁵⁷ T. JELONEK, *Wprowadzenie do Listów św. Pawła*, 54.

⁵⁸ S. MĘDALA, *Świadectwo mocy Chrystusa (List do Filipian)*, w: *Wprowadzenie w myśl i wezwanie ksiąg biblijnych*, red. J. Frankowski, t. 9, 393.

⁵⁹ H. LANGKAMMER, *Hymny Chrystologiczne Nowego Testamentu*, Katowice 1976, 96.

⁶⁰ A. JANKOWSKI, *Listy więzienne świętego Pawła. Do Filipian – do Kolosan – do Filemona – do Efezjan. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, (PŚNT VIII), Poznań 1962, 117.

⁶¹ H. LANGKAMMER, *Hymny Chrystologiczne Nowego Testamentu*, 94.

⁶² R. POPOWSKI, *Słownik*, 145.

⁶³ K. ROMANIUK, *Zagadnienia wybrane z introdukcji szczegółowej do listów św. Pawła*, Poznań 1981, 131.

⁶⁴ A. JANKOWSKI, *Listy więzienne świętego Pawła. Do Filipian – do Kolosan – do Filemona – do Efezjan*, 117. Zob. A. JANKOWSKI, *Ciasna brama i wąska droga*, 36–39.

Świętym (Łk 4, 16–19) ze swej strony sam konsekruje się Ojcu dla ludzkości (J 17, 9)⁶⁵. Dwa pierwsze teksty są cytowane bezpośrednio, do pozostałych spotykamy tylko odnośnik. Jezus jest Tym, którego: „Bóg namaścił Duchem Świętym i mocą” (Dz 10, 38).

Użyty tutaj przez św. Łukasza wyraz *ἐχρίσεν*, (*indicativus aoristum activum* od *χρίω* – „namaszczać, pomazać”) w Nowym Testamencie jest rozumiane metaforycznie, jako czynność Boga⁶⁶. Namaszczenie zarezerwowane dla królów, niekiedy dla kapłanów i proroków, jest wyraźną aluzją do mesjańskiej godności Jezusa. Tekst nawiązuje do Iz 61, 1 i jest wyraźnie zamierzony, by wykazać, że Jezus z Nazaretu jest Mesjaszem zapowiadany przez proroków. Duch Święty zstąpił na Jezusa w momencie przyjmowania chrztu z rąk Jana, wspomniana zaś moc nawiązuje do cudownych czynów Jezusa⁶⁷.

Bezpośrednio do Iz 61, 1 nawiązuje przytaczany już przez Papieża w kontekście ubóstwa Jezusa fragment z Łk 4, 16–19, mówiący o pierwszym wystąpieniu w Nazarecie. Jezus jest namaszczony przez Ducha Świętego, aby głosić dobrą nowinę: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie” (Łk 4, 18; por. Iz 61, 1).

Jezus jest tym, „którego Ojciec poświęcił i posłał na świat” (J 10, 36). Występujące tutaj słowo „poświęcić” (*ἡγίασεν* – *indicativus aoristum activum* od *ἁγιάζω*) oznacza: „uświęcać, poświęcać”⁶⁸, które w języku biblijnym wyraża: „wyłączenie, wybranie, oddzielenie dla Boga i służby Jemu lub dla jakiegoś przez Boga wskazanego celu”. Przez „uświęcenie” należy rozumieć wybranie lub powołanie do roli wysłańca Bożego (por. Jr 1, 5; Syr 45, 4; 49, 7)⁶⁹.

Przyjmując od Ojca konsekrację, Syn ze swej strony konsekruje się Jemu dla ludzkości: „A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie” (J 17, 19). Podobnie jak w poprzednim fragmencie na określenie „poświęcenia” jest tutaj użyte to samo słowo greckie *ἁγιάζω*. W innym jednak sensie odnosi się ono do Jezusa, a w innym do apostołów. Od chwili Wcielenia ludzka natura Chrystusa przez unię hipostatyczną została poświęcona i zamieniona

⁶⁵ VC 22, AAS 88 (1996), 395, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 511; tamże 82, AAS 88 (1996), 458, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 556–557.

⁶⁶ R. POPOWSKI, *Słownik*, 660.

⁶⁷ K. ROMANIUK – A. JANKOWSKI – L. STACHOWIAK, *Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu*, 647.

⁶⁸ R. POPOWSKI, *Słownik*, 5.

⁶⁹ *Biblia Poznańska*, Poznań 1998, 254.

w niezniszczalną świątynię Ducha Świętego. Teraz słowa Jezusa mówiące o „poświęceniu siebie” (ἀγιαζω ἑμαυτόν) odnoszą się do Jego śmierci na krzyżu, przez które apostołowie i chrześcijanie otrzymają „uświęcenie”, konsekrację ku prawdzie, tj. ku rzeczywistości jedynie w pełni i definitywnie objawionej przez Jezusa⁷⁰. Dzięki tej ofercie będą zdolni do podobnej ofiary. Przez „poświęcenie prawdzie” apostołowie zostaną oddzieleni od świata w sensie moralnym, a nie fizycznym. „Poświęć ich w prawdzie” znaczy więc: odłącz ich na służbę ewangelii i obdarz łaskami koniecznymi do wykonania obowiązków głosicieli prawdy Bożej⁷¹.

Zakończenie

Artykuł miał na celu wydobycie biblijnych podstaw życia konsekrowanego, ukazanych w nauczaniu *Vita consecrata*. Przedstawione przez Jana Pawła II ujęcie biblijne życia konsekrowanego jest interesujące zarówno pod względem metodologicznym, jak i merytorycznym. Na szczególną uwagę zasługuje papieska metoda użycia Biblii. Jan Paweł II rzadko wprost cytuje Pismo Święte, natomiast bardzo często do Niego się odwołuje przez rozliczne porównania i odnośniki. To pozwala na szersze rozwinięcie myśli teologicznej, która oczywiście bazując na Biblii – duszy teologii – nie zatrzymuje się jednak tylko na badaniach egzegetycznych, ale idzie dalej ukazując duszpasterskie, czy wręcz ascetyczne wnioski wynikające z omawianych fragmentów.

Przedstawiona w artykule analiza treści skupiła się wyłącznie na fragmentach z Pisma Świętego, do których papież odnosił się bezpośrednio lub pośrednio. Według *Vita consecrata* życie konsekrowane tkwi swoimi źródłami w przykładzie i nauczaniu Jezusa, co w historii nie było jednoznacznie uznawane⁷². Z tej to przyczyny zawsze byli, są i będą ludzie, którzy pociągnięci spojrzeniem Mistrza z Nazaretu oddają Mu całe swoje życie. Pytanie o sens istnienia życia konsekrowanego często pojawia się w świecie zdominowanym przez „użyteczne” i „technokratyczne” myślenie, który skłonny jest oceniać wartość rzeczy, a nawet ludzi, według kryterium ich bezpośredniej „przydatności”. Wielu sądzi, że jest ono „marnotrawstwem” ludzkich energii. Ale

⁷⁰ L. STACHOWIAK, *Ewangelia według św. Jana*, 346.

⁷¹ *Biblia Poznańska*, Poznań 1998, 276.

⁷² B. MAËS, *Sur l'image de la Transfiguration dans l'exhortation Vita consecrata*, „Vies consacrées”, 76 (2004–4), 228: „Parmi d'autres théologiens, Luther dénia tout enracinement de la vie monastique dans les évangiles”.

problem ten – jak zauważa papież – istniał zawsze, czego wymownym świadectwem jest epizod namaszczenia w Betanii (J 12,3)⁷³. Judaszowi, który ubolewał nad wielkim marnotrawstwem, Jezus odpowiedział: „Zostaw ją!” (J 12, 7). Jan Paweł II stwierdza więc, że ludziom, którzy pytają: „czy nie można by spożytkować własnego życia w sposób bardziej wydajny i racjonalny z korzyścią dla społeczeństwa? Odpowiedź Jezusa brzmi: „Zostaw ją!”⁷⁴. Biblijna motywacja dla życia konsekrowanego ukazana w *Vita consecrata* wskazuje zatem na ewangeliczną tajemnicę, bezinteresowność i miłość⁷⁵.

Biblical Foundations of the Consecrated Life,
the Evangelical Counsels and Religious Consecration
according to *Vita consecrata* by John Paul II
Summary

The content analysis presented in the article focused only on fragments from Scripture which the Pope referred to directly or indirectly. The pattern of the life of Jesus and his disciples gave rise to the consecrated life. The fact that Jesus showed the disciples the lifestyle that He Himself lead does not result in the establishment of the very form of consecrated life, but is the source of its later, multifaceted development. The Gospel texts referred to by the Pope tell of the calling of the first disciples (Mt 4, 19, Lk 5, 11, Mk 2.14).

Giving up everything and following Jesus is the right program for all those called and is valid for all times. Jesus expects consecrated per-

⁷³ K. WÓJTOWICZ, *Il dono inestimabile. Le chiavi della teologia della vita consecrata*, Roma 2014, 20: „*Vita consecrata*, nella sua conclusione, ricorda l'icona eloquente dell'unzione a Betania. Quando Maria unse i piedi di Gesù con olio puro e costoso, l'evangelista non ha marcato di sottolineare che *tutta la casa si riempì del profumo dell'unguento*. [...] L'olio simboleggia la stessa vita consecrata con il suo ruolo, che è quello di versare se stesso con generosità e di riempire la casa di Dio, la Chiesa, con il suo piacevole aroma”.

⁷⁴ VC 104, AAS 88 (1996), 480: „Nonne vita propria collocari efficientius et rationalius posset in societatis efficientis progressibus? Ecce Iesus respondet: Sine illam”, JAN PAWEŁ II, *Dziela zebrane*, t. II, 572.

⁷⁵ A. BORRAS, *Vie consacrée et travail de réconciliation*, „Vies consacrées” 77 (2005–1), 18: „Dans l'exhortation apostolique postsynodale «*Vita consecrata*» de 1996, Jean-Paul II invitait les consacrés à se laisser renouveler par le Christ, pour construire avec l'aide de son Esprit des communautés fraternelles, pour laver avec Lui les pieds des pauvres et pour apporter (leur) contribution irremplaçable à la transfiguration du monde”.

sons to devote themselves entirely to Him, that is, to renounce everything. That's what the disciples did: Mt 19, 27; Lk 18, 28; Mk 10, 28.

Discussing the evangelical counsels, the Pope appeals to traditional biblical texts. Speaking about the purity of celibates and virgins, which is an expression of devotion to God with an undivided heart, John Paul II refers to the text in the Gospel of Matthew talking about voluntary celibacy (Mt 19: 10–12) and the letter of St. Paul to Corinthia (1 Cor 7), and stresses that the profession of consecrated persons assumes the existence of a peculiar gift from God.

The model of living in poverty for consecrated persons is the person of Jesus, who „though he was rich [...] became poor” (2 Cor 8: 9). He especially highlights here the abasement (*kenosis*), of Jesus who became man. However, for the Divinity of Jesus to be fully revealed, detachment from earthly goods was necessary. *The depth of his poverty* is revealed in his perfect sacrifice of all that He possesses to the Father. This thought has been expressed more deeply in the seventeenth chapter of the Gospel of St. John, which the Bishop of Rome refers to when speaking of the consecrated life, which imitates the *poverty* of Jesus and confess Him as the one who receives everything from the Father and lovingly gives everything over to Him.

Speaking of obedience for consecrated persons, the Pope refers to the obedience of Jesus, which is a fundamental value in his actions as the Savior of the world. In discussing this issue, John Paul II refers us to the four passages from Scripture (Jn 4, 34; 6, 38; Philippians 2: 7–8; Heb 10: 5: 7). A special text that was highlighted is the fragment from the fourth chapter of the Gospel of John used three times. Jesus said to them: „My food is to do the will of Him who sent me and to accomplish His work” (Jn 4, 34).

Speaking about consecration, the Pope quotes excerpts about the Father calling Jesus (Acts 10: 38; Jn 10, 36), who being anointed by the Holy Spirit (Luke 4: 16–19), on His part consecrates Himself to the Father for humanity (Jn 17: 9). Jesus is the One whom „God anointed with the Holy Spirit and with power” (Acts 10: 38).

The consecrated life's sources lie in the example and teachings of Jesus. It is for this reason that there always were, are and will be people who are drawn by the eyes of the Master of Nazareth and give Him their entire lives. The question of the meaning of the existence of the consecrated life often appears in today's world, which tends to judge the value

of things and even people according to their immediate „usefulness” Many believe that it is „a waste” of human energies. But this problem, as the Pope notes, always existed, and the eloquent testimony to this is the episode of the anointing at Bethany (Jn 12: 3). Judas lamented over the huge waste, and Jesus replied, „Leave her alone!” (Jn 12: 7). John Paul II concludes that people who ask, „could we not utilize our lives in a more efficient and rational way for the benefit of society?” Jesus’ answer is: „Leave her alone!” The biblical motivation for the consecrated life presented in *Vita consecrata* therefore suggests the Gospel mystery, generosity and love.

Słowa kluczowe: konsekracja zakonna, rady ewangeliczne, *Vita consecrata*, życie konsekrowane

Keywords: religious consecration, the Evangelical counsels, *Vita consecrata*, the consecrated life